

Fiskeri- og kystdepartementet
Pb. 8118 Dep.
0032 OSLO

Vår dato
09082011

Vår referanse
200900047/10-50

Vår saksbehandler
Torleif Paasche, tlf 73 54 58 60
Jan Henrik Sandberg, tlf. 73 54 58 54

Deres referanse

HØRINGSSVAR TIL RAPPORT OM "EFFEKTIV OG BÆREKRAFTIG AREALBRUK I HAVBRUKSNÆRINGEN"

Norges Fiskarlag viser til høringen av rapporten "*Effektiv og bærekraftig arealbruk i havbruksnæringen*", som har blitt utarbeidet av et ekspertutvalg (Gullestadutvalget) oppnevnt av Fiskeri- og kystdepartementet (FKD).

Utvalgets arbeid har hatt følgende mandat: "*Med bakgrunn i regjeringens Strategi for konkurransedyktig norsk havbruksnæring og Strategi for en miljømessig bærekraftig havbruksnæring skal utvalget utrede og foreslå nye grep for å sikre havbruksnæringen tilstrekkelig tilgang på areal i kystsonen og en ny overordnet arealstruktur som bidrar til at havbruksnæringen utnytter sitt areal på en effektiv måte med minst mulig miljøpåvirkninger*".

1. Innledning:

Norske fiskere har inntil nå generelt vært villig til å gi rom for den veksten en har sett innenfor norsk oppdrett. Forutsetningen har hele tiden vært at dette ikke måtte gå på bekostning av havmiljø, ville fiskebestander eller driftsgrunnlag og lønnsomhet for norske fiskere. Norges Fiskarlags forhold til havbruksnæringa er også behandlet på de fire siste Landsmøtene. Her er det bl.a. vedtatt:

- Vekst i oppdrett må skje uten at det går på bekostning av ville fiskearter.
- Gyteområder må sikres mot forurensning og forstyrrelser. Disse må skjermes inntil mer kunnskap viser at oppdrett ikke påvirker kysttorsk og andre ville arter negativt.
- Det må legges til grunn forsterket forskning på effektene av oppdrett, inkl. kvalitetsforringelse på villfisk ved oppdrettsanlegg.
- En må unngå en forhastet satsing på volumbasert oppdrett av torsk og andre fiskearter. Samtidig må det høstes grundige erfaringer gjennom en moderat oppbyggingstakt.
- Konkurransen om areal på havet mellom fiskeriinteressene og andre er etter Landsmøtets oppfatning en av de største utfordringene fiskerinæringen står over for. Landsmøtet vil understreke at forvalteransvaret for fiskeressursene i våre havområder tilsier den ytterste varsomhet på alle former for virksomhet som kan virke negativt inn på gyte- og oppvekstvilkårene for våre viktigste fiskebestander.
- Landsmøtet understreker alvoret i situasjonen, og ber om at tematikken behandles i en evt. Stortingsmelding om arealbruk i kystsonen.

Etter Norges Fiskarlags oppfatning har disse forutsetningene hittil ikke blitt fulgt opp på en tilfredsstillende måte. Dette til tross for at mange av våre aller viktigste gyte- og oppvekstområder finnes i kystsonen, og til tross for at mange av våre viktige fiskerier foregår her. Etter Norges Fiskarlags oppfatning vil kystnære fiskeområder bli enda viktigere i framtida. På denne bakgrunn er arbeidet som er oppsummert i rapporten "*Effektiv og bærekraftig arealbruk i havbruksnæringen*", av stor betydning for Norges Fiskarlag.

2. Generelle kommentarer:

Etter Norges Fiskarlags oppfatning har ekspertutvalget gjennomført et omfattende og (innen mange områder) grundig arbeid. Etter Norges Fiskarlag oppfatning er det enkelte tema og problemstillinger, som er svært viktige for norske fiskere, som burde blitt tillagt større vekt i arbeidet. Det omfatter bl.a. de effektene oppdrett kan ha på ville marine arter og bestander. Norges Fiskarlag forutsetter at det blir økt fokus på å etablere tilstrekkelig kunnskap, og nødvendige tiltak, ang. dette i tida som kommer.

Vi registrerer at konsekvensene av flere av utvalgets forslag kan komme til å bli betydelige, både for havbruksnæringen og andre brukere av kysten. Slike konsekvenser er i mindre grad vurdert i rapporten, men vi forutsetter at dette må bli nærmere behandlet ved videre oppfølging av aktuelle tiltak.

Forholdet til fiskeriene, som bl.a. er omtalt i rapportens kap. 8.2, samsvarer i stor grad med Fiskarlagets oppfatning. Det er derimot feil at: *”Den samtidige nedgangen i antall lokaliteter og i antall mindre kystfiskefartøyer har bidratt til at konfliktene mellom havbruk og kystnært fiskeri i dag er relativt beskjedne i de sørlige landsdelene...”*. Selv om det har vært en nedgang i antall lokaliteter og fiskefartøy i denne regionen, så har oppdrettsproduksjonen også her økt betydelig. Fiskerne langs Vestlandskysten opplever derfor at konfliktene med oppdrettsnæringa nå er enda større enn før.

3. Norges Fiskarlags synspunkt på ekspertutvalgets ulike tiltaksforslag:

10.1. Etablere strømkatalog for Norskekysten

Norges Fiskarlag støtter utvalgets forslag om etablering av en ”nasjonal strømkatalog”. Et slikt verktøy vil også kunne bli nyttig i forhold til å vurdere omfang og utbredelse av oppdrettsanleggs påvirkning på ville marine arter, sedimentasjon i rekefelt, spredning av lakselus etc. Etter Norges Fiskarlags oppfatning bør en slik nasjonal strømkatalog legges opp etter en ”dynamisk modell”, slik at denne kan forbedres etter hvert som kunnskapen om oseanografi, sjøbunnsforhold, modellverktøy osv. utvikles videre.

10.2. Utrede pålegg om hydrografiske observasjoner

Havbruksnæringen gjennomfører allerede hydrografiske observasjoner i forholdsvis stor grad. Dersom disse observasjonene kan videreutvikles og systematiseres, som grunnlag for en mer helhetlig utnyttelse, er Norges Fiskarlag positiv til forslaget.

10.3 Kartlegging av kystsonen

Det er uheldig at de fleste kystsonerplaner fortsatt utarbeides uten tilgang på tilfredsstillende informasjon om sjøbunnen. Norges Fiskarlag har lenge etterlyst et bedre kartgrunnlag for planlegging, forvaltning og næringsutøvelse i kystsonen. Tilgangen til den sjøbunnsinformasjonen som allerede foreligger må også bli bedre. Slik informasjon kan etter Norges Fiskarlags oppfatning bl.a. bidra til å identifisere og avgrense fiskeområder, gyteområder, oppvekstområder, andre områder med viktig marint biologisk mangfold og ikke minst egnede oppdrettslokaliteter. Norges Fiskarlag har tidligere anmodet om at kystsonen også må kartlegges på liknende måte som i MAREANO-programmet. Av kostnadshensyn, og fordi teknologien for sjøbunnskartlegging er i rask utvikling, vil det sannsynligvis være hensiktsmessig å først gjennomføre forsøkskartlegginger i avgrensede områder. Norges Fiskarlag støtter derfor dette forslaget.

10.4 Produksjonsområder med egne utsettssoner – koordinert utsett og brakklegging

Forslaget om etablering av produksjonsområder med egne utsettssoner, utgjør også et grunnlag for flere av de andre foreslåtte tiltakene i rapporten. Hovedhensikten med opprettelse av like produksjonssoner er å kunne redusere risikoen for spredning av sykdommer mellom oppdrettsanlegg. Utvalget konkluderer også med at smittebelastningen på omgivelsene, herunder lus, vil bli mindre med et slikt regime. Å arbeide for å redusere risikoen for evt. smitte av sykdommer og parasitter mellom oppdrettsfisk og ville fiskebestander, er etter Norges Fiskarlags oppfatning svært viktig.

Det er inntil nå ikke påvist at smitte mellom oppdrettet og vill fisk er noe stort problem i Norge. Kunnskapen er derimot svært mangelfull, og det er viktig å forebygge evt. problemer i et føre-var-perspektiv. De fleste legemidler og kjemikalier som brukes for å behandle sykdommer og parasitter/lakselus per i dag, anses også å gi forholdsvis begrensede virkninger på marint miljø og ville marine arter. Et svært viktig unntak her er kitinhemmere (diflubenzuron and teflubenzuron), som nå igjen brukes mot lakselus. Dette forholdet er nærmere behandlet under pkt. 10.13.

På bakgrunn av det som er nevnt ovenfor mener Norges Fiskarlag allikevel at forslaget om produksjonssoner, med egne utsettssoner og koordinert utsett og brakklegging, kan være en hensiktsmessig framtidig modell. Forslaget bør derfor utredes videre i forhold til nytteverdi og konsekvenser for både oppdrettere og andre brukere av kystsonen.

10.5. Prosess for opprettelse av produksjonsområder og utsettssoner

I utvalgets forslag står det at: ”*Et viktig formål med prosessene er også at det skal foretas avveininger mellom de forskjellige interessene som blir berørt av arealbruken*”. Dersom det skal etableres nye produksjonsområder og utsettssoner må det også stilles krav om at hensynet til fiskeområder, låssettingsplasser, gyteområder, oppvekstområder og marine arter og miljø blir ivaretatt på en minst like god måte som ved lokalitetsklarering og kystsoneplanprosesser. I så fall vil Norges Fiskarlag kunne støtte dette forslaget.

10.6. Lokalisering, saksbehandling, flytting samlokalisering og samdrift

Norges Fiskarlag er positiv til at oppdrettsanlegg, som er særlig problematisk lokalisert, skal kunne flyttes dersom ”*overordnede samfunns- og næringsmessige hensyn, herunder hensynet til fiskehelse og miljø, tilsier dette*”. Slike ”overordnede samfunnshensyn” må også kunne omfatte evt. flytting av anlegg som er særlig problematisk lokalisert med hensyn til fiskeri, gyteområder etc. Berørte oppdrettere bør få en rimelig kompensasjon for kostnader og ulemper ved evt. flytting. Hensynet til fiskeområder, låssettingsplasser, gyteområder, oppvekstområder og marine arter og miljø må bli ivaretatt på en god måte ved klarering av nye lokaliteter, for de anleggene som evt. må flytte. Fraflyttede lokaliteter må ryddes, slik at fiskeredskaper ikke henger seg opp bolter og ankere m.m. Dersom kommentarene ovenfor tas til følge kan Norges Fiskarlag støtte dette forslaget.

10.7. Lokaliteter til bruk under krise og sykdomssituasjoner

Det må også være en forutsetning at det også tas nødvendig hensyn til fiskeområder, låssettingsplasser, gyteområder, oppvekstområder og marine arter og miljø ved klarering av lokaliteter til bruk under krise og sykdomssituasjoner. Norges Fiskarlag støtter i så fall utvalgets forslag.

10.8. Oppheving av laksetildelingsforskriftens § 34, den såkalte 4-6 regelen

En oppheving av laksetildelingsforskriftens § 34 vil kunne bidra til større fleksibilitet for oppdrettsnæringen, bl.a. med hensyn til å legge enda større biomasse til de lokalitetene som regnes som best egnet for oppdrettsproduksjon. Dette er i utgangspunktet også positivt for miljøet, dersom produksjonen på lokaliteter som er mindre miljømessig egnet reduseres tilsvarende. Det må derimot sikres at det tas hensyn til at økt produksjon ikke må skje på lokaliteter der dette vil være konfliktfylt med hensyn til gyteområder, oppvekstområder, sedimentering av avfall i rekefelt, eller der det kan føre til redusert kvalitet hos villfisk. Dersom det skal samles enda større biomasse på enkeltlokaliteter enn det som er tilfelle i dag, må det også sikres at lokalitetene kan driftes på en måte som ivaretar hensynet til rømmingsforebygging, fiskehelse, lakselus, havmiljø etc. på en minst like god måte som tidligere. I så fall kan Norges Fiskarlag støtte utvalgets forslag.

10.10. Plikt til å rapportere hvor settefisk kommer fra

En slik rapportering kan sannsynligvis bidra til å identifisere ”smitteveier”, og slik bidra til å forebygge evt. framtidig smitte. Utvalget mener også dette forslaget også vil kunne lette arbeidet med å lokalisere hvilke anlegg fisk evt. kan ha rømt fra. Norges Fiskarlag støtter derfor dette forslaget.

10.11 Handlingsregler

Utvalget anbefaler en dreining fra styring gjennom enkeltvedtak til et system som mer ”styrer seg selv”, gjennom forhåndsdefinerte handlingsregler.

Norges Fiskarlag er i utgangspunktet skeptisk til innføring av handlingsregler, slik de foreslås innført. Handlingsreglene må i så fall ikke bare omfatte produksjonstap, lusepress og genetisk påvirkning fra rømt laks. Også de problemstillingene fiskerne opplever som de mest sentrale (forholdet til ville marine bestander, arealkonflikter m.m.) må omfattes av ordningen. Hvis ikke vil de handlingsregler som foreslås kunne føre til at hensynet til fiskeområder, låssettingsplasser, gyteområder, oppvekstområder og marine arter og miljø vil bli tillagt enda mindre vekt enn i dag. Innføring av handlingsregler vil da føre til et økt konfliktnivå mellom norske fiskere og oppdrettere.

Norges Fiskarlag er for øvrig også usikker på om forslaget om bruk av handlingsregler er tilstrekkelig vurdert med hensyn til ansvarliggjøring av hver enkelt aktør, og evt. kollektiv ”sanksjonering” innenfor produksjonsområdene. Norges Fiskarlag kan derfor ikke uten videre støtte dette forslaget.

Se for øvrig Norges Fiskarlags kommentarer til pkt. 10.12, 10.13 og 10.14.

10.12. Handlingsregel for regional justering av MTB og adgang til miljøbegrunnet flytting

Norges Fiskarlag er positiv til at det i forslaget legges økt vekt på å redusere tap/dødelighet i oppdrettsnæringen, bl.a. som følge av sykdom. Vi er allikevel usikre på om en handlingsregel er rett vei å gå for å redusere disse problemene. Dette bør evt. utredes videre.

10.13. Prinsipp for utvikling av handlingsregel for å redusere lusepress på villaks og sjørret

Norges Fiskarlag er positiv til at det i forslaget legges økt vekt på å redusere lusepresset på villaks og sjørret. Vi er også i dette tilfellet usikre på om en handlingsregel er rett vei å gå i forhold til å redusere problemene.

Sett fra Norges Fiskarlags synspunkt er det også særdeles viktig at behandling mot lakselus ikke fører til betydelige skader på andre ville marine arter og bestander. Sett fra Norges Fiskarlags ståsted er bruken av noen av de legemidlene som nå igjen brukes i behandling av lakselus svært kontroversielle. Det omfatter de såkalte ”kitinhemmerne” (diflubenzuron og teflubenzuron). I feltforsøk er disse legemidlene funnet i så høye konsentrasjoner at det kan ødelegge skalldannelsen på skjell og krepsdyr i opptil 1 km avstand fra anleggene. Dette kan gi uopprettelige skader i bestander av bl.a. reke, hummer, krabbe og raudåte, og dermed også påvirke hele økosystemet i fjordene. Vi viser i den forbindelse også til rapporten ”*Environmental Screening of Veterinary Medicines Used in Aquaculture – Diflubenzuron and Teflubenzuron*”, som nylig ble utarbeidet på oppdrag av Klif.

Norges Fiskarlag har i brev til Fiskeri- og kystdepartementet, datert 24. mars 2011, krevd et umiddelbart forbud mot bruk av kitinhemmere i behandling mot lakselus. Tidligere har Nordland Fylkes Fiskarlag krevd det samme. Vi kjenner til at det allerede finnes betydelig dokumentasjon om effekter av disse stoffene på hummer, krabbe, reke og andre krepsdyr, som gir svært stor grunn til bekymring. F.eks. skal Havforskningsinstituttet ha gjennomført flere studier ang. dette på oppdrag av private bedrifter midt på 1990-tallet. Rapportene fra disse forsøkene har hatt en tilbakeholdelsestid på 10 år, men skal nå formelt sett være tilgjengelige. Norges Fiskarlag har bedt om å få oversendt denne dokumentasjonen, men vi har fortsatt ikke fått svar på våre henvendelser. Etter Norges Fiskarlags oppfatning må Statens Legemiddelverk også snarest revurdere sin godkjenning av disse legemidlene. Inntil dette er gjort, vil denne saken være en belastning for forholdet mellom norsk oppdretts- og villfangstnæring.

10.14. Etablering av handlingsregel for å sikre villaks mot genetisk påvirkning fra rømt oppdrettslaks

Norges Fiskarlag er positiv til at det i forslaget legges vekt på å sikre villaks mot genetisk påvirkning

fra rømt oppdrettslaks. Vi stiller spørsmål ved om den foreslåtte indikatoren er egnet, bl.a. fordi denne baseres på at en skal måle negativ effekt i etterkant av at den negative påvirkningen har skjedd. Det er også vanskelig å definere hvilken grad av genetisk påvirkning fra oppdrettsfisk de ulike ville bestandene tåler. Vi er derfor også i dette tilfellet usikre på om en handlingsregel er rett vei å gå.

Utvalget uttaler på s. 115 i rapporten at: ”Når det gjelder etablering av torskeoppdrett i nærheten av gyteområder for torsk, er det godt dokumentert at det øker risikoen for genetisk påvirkning av de ville torskestammene”. Vi registrerer at det allikevel ikke legges opp til å utforme en handlingsregel i forhold til å sikre ville torskebestander mot påvirkning fra oppdrettet torsk. Etter Norges Fiskarlags oppfatning er også dette en svært viktig problemstilling. Det har bl.a. i det såkalte ”regelverksutvalget” vært full enighet om at utslipp av egg fra torskoppdrett skal stanses innen 2015. Sett fra vår side er det uklart hvordan dette i praksis skal gjøres. Manglende prioritering av forsknings- og utviklingsarbeid innen denne tematikken, kan etter Norges Fiskarlags oppfatning ikke forsvare unntak fra denne viktige målsettingen.

Norges Fiskarlag er for øvrig positiv til at det nå er forskriftestet at det ikke skal forekomme oppdrett av torsk i gyteområder for vill torsk. Dette må selvfølgelig allikevel ikke svekke etablert forvaltningspraksis og føre var prinsippet, som tilsier at det heller ikke skal etableres anlegg for oppdrett generelt i gyteområder for villfisk.

10.15. Ingen nye tillatelser eller økning av MTB før produksjonsområder er etablert

Norges Fiskarlag sendte Fiskeri- og kystdepartementet en høringsuttalelse den 1. desember 2009, som konkluderte med: ”Den planlagte kapasitetsøkningen for oppdrett av laksefisk for 2010 må ikke effektueres før en har fått mer felles forståelse av nåsituasjonen (særlig med hensyn til lakselus og forholdet til ville fiskebestander), og at negative effekter av en evt. kapasitetsøkning er under kontroll. Noe annet vil etter Norges Fiskarlags oppfatning være uklokt”. Norges Fiskarlags syn var i hovedsak i samsvar med anbefalingene til Fiskeridirektoratet, som bygget sine konklusjoner på uttalelser fra bl.a. Havforskningsinstituttet, Mattilsynet, Direktoratet for naturforvaltning, Veterinærinstituttet og Statens Forurensingstilsyn.

Norges Fiskarlag har fortsatt samme standpunkt, og kunnskapen om miljøeffekter av oppdrett, særlig på ville marine arter og bestander, er fortsatt nesten like mangelfull. Inntil videre må derfor føre var prinsippet legges til grunn når nye tillatelser og økt MTB skal vurderes. Mangel på kunnskap må ikke brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak. Norges Fiskarlag støtter derfor utvalgets forslag om at det inntil videre ikke må gis mye tillatelser eller økning av MTB.

10.16. Friere etablering av lukkede anlegg i sjø

Det antas at lukkede anlegg vil kunne bidra til redusert sedimentasjon av partikler fra oppdrett i nærområdene til anleggene. I tillegg antas det at slike anlegg vil kunne bidra til færre rømminger og redusert spredning av lakselus. Dersom slike anlegg skal bli et realistisk alternativ i årene som kommer, må en sannsynligvis jobbe videre med teknologiløsninger og forholdet til en akseptabel vannutskiftning, fiskevelferd, energiforbruk og lønnsomhet. Etter Norges Fiskarlags oppfatning vil slike anlegg være særlig egnet for oppdrett av torsk, der det skal stilles krav om null utslipp av egg fra anleggene innen 2015. Ved klarering av lokaliteter for lukkede anlegg må det også tas nødvendige hensyn til fiskeområder, låssettingsplasser, gyteområder, oppvekstområder etc. Norges Fiskarlag støtter derfor dette forslaget.

10.18. Forsterket miljøovervåking av store lokaliteter og grupper av lokaliteter

Utvalget foreslår at det skal foretas en gjennomgang av dagens metoder for miljøovervåking, med sikte på å endre prøvetakingen for å reflektere utviklingen i merdenes størrelse. Dette er en tematikk Norges Fiskarlag over tid har vært opptatt av. I brev til Klif datert 14. april 2011, skriver Norges Fiskarlag bl.a. at:

”Oppdrettsanlegg er nå som regel plassert over forhøyninger på havbunnen, over områder med skrånende bunn og/eller i områder god bunnstrøm. Partikler sedimenterer derfor i mindre grad rett

under anlegget (der en tar MOM-A og MOM-B prøver). Fôrspill, feces o.a. brytes sannsynligvis heller ikke så raskt ned som mange har antatt, men legger seg i stedet i sedimentasjonsfeller i nærområdene til anleggene (og omfattes derfor som regel heller ikke av MOM-C prøver). Disse sedimentasjonsfellene er i stor grad sammenfallende med rekestråfelt.

Norges Fiskarlag har fått flere tilbakemeldinger om at organisk slam har ødelagt fisket i kystnære rekestråfelt. Det er også bekymring for om dette kan ha negative økologiske effekter på rekebestandene. Det bør også nevnes at enkelte kystfiskere mener at rekrutteringen av sild i fjordene på Vestlandet ser ut til å svikte. Dette til tross for at innsiget av sild i mange områder er svært godt. Som kjent legger sild sine egg på sjøbunnen, og det er bekymring for om utslipp og sedimentering kan påvirke rekrutteringen av sild negativt.

Den såkalte "MOM-standarden" er per i dag ikke egnet til (eller laget for) å ivareta hensynet til rekefiskerier eller gyteområder. Etter Norges Fiskarlags oppfatning burde en nå vurdere å oppdatere MOM-standarden, slik at den også kan brukes som verktøy for å kartlegge og regulere utslipp fra oppdrett, som legger seg i sedimentasjonsfellene i nærområdene til anleggene".

Etter Norges Fiskarlags oppfatning er det helt nødvendig å se framtidig miljøovervåking av oppdrettsanlegg i sammenheng med de problemstillingene som er nevnt ovenfor.

I denne forbindelse bør også den såkalte "seisaken" nevnes. På visse tider av året kan redusert kvalitet på villfisk være et problem langs større deler av kysten. Det har vært mest mediaomtale av situasjonen i Ryfylke. Her har fiskeriforvaltning, fiskere og oppdrettere (med Marine Harvest i Rogaland i spissen) de siste to årene gjort en god jobb for å søke å bedre situasjonen. Problemene synes å ha blitt redusert, og det er nå bedre dialog og samarbeidsklima enn tidligere. Det har også blitt igangsatt mer forskning ang. disse problemstillingene, finansiert av FHF, Havforskningsinstituttet og andre. Etter Norges Fiskarlags oppfatning må også forholdet til kvaliteten på villfisk i nærområdene til oppdrettsanlegg vektlegges, når en skal utrede forsterket miljøovervåking.

10.20. Anbefaling til næringen om organisering av felles tiltak

Organisering av slike felles tiltak vil kunne bidra til å ivareta forholdet til ville marine arter og bestander. De vil også kunne bidra til en bedre dialog og økt samarbeid mellom norsk oppdrett og villfangstnæring. Norges Fiskarlag støtter derfor utvalgets forslag.

10.21 Statlige forventninger til akvakultur i regionale og kommunale planer

Dersom det skal utarbeides et sett med statlige forventninger til akvakultur i regionale og kommunale planer, er det avgjørende at dette ikke blir et "sektorinnspill". Forholdet til andre interesser, inkludert hensynet til fiskeområder, låssettingsplasser, gyteområder, oppvekstområder og marine arter og miljø må i størst mulig grad være forhåndsavklart. Hvis ikke vil disse "forventningene" kunne skape store problemer i framtidig kystsonoplanlegging. Det vises i den forbindelse til at Norges Fiskarlag ved flere anledninger tidligere har pekt på behovet for en egen stortingsmelding om arealbruk i kystsonen.

Det er sjelden administrative grenser er tilpasset forholdene i sjøen. Det omfatter også fiskeområder, gyteområder, oppvekstområder og de foreslåtte produksjons- og utsettsområdene. Norges Fiskarlag mener derfor det bør oppmuntres til interkommunal planlegging i kystsonen, i langt større grad enn det som har vært tilfelle inntil nå.

Dersom merknadene ovenfor tas til følge, er Norges Fiskarlag positiv til utvalgets forslag.

10.22. Pilotplaner for bærekraftig akvakultur i utvalgte områder

Norges Fiskarlag er positiv til at det kan gjennomføres nye pilotplaner for akvakultur, så lenge også hensynet til fiskeri, marint miljø etc. ivaretas på en god måte. Fiskernes organisasjoner og andre sentrale parter må få full anledning til deltagelse og aktiv medvirkning.

10.23. Utarbeidelse av veileder for planlegging for akvakultur

Dersom det skal utarbeides en veileder for planlegging for akvakultur, må heller ikke dette ikke blir et "sektorinnspill". I så fall vil en slik veileder ha begrenset verdi.

Norges Fiskarlag ser derimot et stort behov for en ny tverrfaglig veileder for planlegging i kystsonen. Dette bl.a. fordi vi nå har fått en rekke lovverk og andre føringer, som legger nye premisser for planlegging, forvaltning og næringsutøvelse i kystsonen. Dette omfatter bl.a. ny havressurslov, ny havne- og farvannslov, ny naturmangfoldlov, ny vannforskrift og en ny plan- og bygningslov (der alle sjøarealer til 1 nautisk mil ut av grunnlinja nå skal planlegges).

En slik veileder må bli mest mulig tverrfaglig og balansert, og hvilke hensyn som skal tas til fiskeområder, låssettingsplasser, gyteområder, oppvekstområder og marine arter og miljø må i størst mulig grad være forhåndsavklart. Fiskeridirektoratet har allerede etablert et godt faglig grunnlag for et slikt arbeid. Sett fra Norges Fiskarlags side kan det nevnes at de konkrete arealkonfliktene med oppdrettsnæringa også har blitt større de siste årene, som følge av at anleggene blir lagt på dypere lokaliteter, noe som igjen har ført til langt mer omfangsrike fortøyningsystemer enn tidligere. I tillegg er manglende opprydding (gjenværende bolter og ankere etc.) på forlatte lokaliteter fortsatt et problem i forhold til fiskeri. Vi ber om at også fiskernes organisasjoner tas aktivt med i prosessen med utarbeidelsen av en slik veileder.

Fiskeriforvaltningen oppfordres også om å samarbeide om utforming og finansiering av et nytt tverrsektorielt kursopplegg for planlegging og forvaltning av kystsonen. Norges Fiskarlag vil selv kunne være behjelpelig med kartlegging av fiskeområder, gyteområder og oppvekstområder, og på den måten bidra til en mest mulig kunnskapsbasert og forutsigbar arealforvaltning i kystsonen, til beste for både villfisk og oppdrettsnæringen.

Dersom kommentarene ovenfor tas til følge, støtter Norges Fiskarlag utvalgets forslag.

10.24. Evaluering av eiendomsskatteordningen etter at produksjonsområder er etablert

Norges Fiskarlag har forståelse for at kystkommunene ønsker å ta størst mulig del i den verdiskapingen som skjer langs kysten. Norges Fiskarlag er usikker på om eiendomsskatt (evt. nye avgifter) er rett vei å gå, men er positiv til at det hentes inn mer kunnskap om dette gjennom en evaluering. Framtidige avgiftsregimer må ikke føre til at kystkommuner og andre blir mindre nøytrale i de avveiningene som skal gjøres mellom fiskeri, marint miljø og oppdrett i kystsonenplanleggingen. Hensynet til fiskeområder, låssettingsplasser, gyteområder, oppvekstområder og marine arter og miljø ivaretas i minst like stor grad som tidligere. En evt. evaluering av eiendomsskatteordningen bør evt. også kunne skje uavhengig av opprettelsen av produksjonsområder.

10.25. Forskningsbehov

For å oppnå en best mulig framtidig sameksistens mellom havbruksnæringen og villfangstnæringen i Norge, er det nå helt avgjørende å også forske på hvilke virkninger akvakultur i realiteten kan ha på ville marine arter og bestander. Dette er et fagområde som i stor grad har vært neglisjert, inntil nå. Vi vet derfor fortsatt svært lite om bl.a.:

- Forholdet mellom oppdrettsvirksomhet og ville marine arter, herunder smitterisiko, genetiske interaksjoner, atferd, gytforhold, fysiologi og endringer i kvalitet
- Økologiske effekter av "kitinhemmere", med vekt på effekten på viktige krepsdyr (reke, krabbe, hummer, raudåte m.fl.)
- Sedimentering av avfall fra oppdrettsanlegg i nærområdene til anleggene (inkludert effekter av sedimentering av avfall i rekefelt og i gyteområder for bl.a. sild)

I utvalgets rapport står det på s. 17 at: "Med økende kunnskap om miljøkonsekvenser må man anta at konflikter knyttet til akvakulturnæringens arealbruk vil kunne øke". Dette kan etter Norges Fiskarlags oppfatning umulig medføre riktighet. Konfliktnivået mellom fiskeri og oppdrett langs kysten har vært økende de siste 10 årene, nettopp som følge av et en ikke har prioritert å etablere nødvendig felles

kunnskapsgrunnlag om problemstillingene nevnt i forrige avsnitt. Hvis en ikke nå snart prioriterer å etablere et tilfredsstillende kunnskapsgrunnlag vil konfliktene sannsynligvis fortsette å øke. Da vil et av Norges viktigste fortrinn som sjømatnasjon, nemlig det forholdsvis gode og åpne forholdet vi har mellom fiskere og oppdrettere, kunne bli sterkt skadelidende.

Utvalget foreslår økt forskning på økologiske effekter av lakseoppdrett, gjennom en før-og-etter studie i Ofotfjorden. Norges Fiskarlag mener at slike forsøk må gjennomføres. Derimot er lokaliteten i Ofoten sannsynligvis ikke godt egnet dersom en skal kartlegge de effekter oppdrett kan ha på ville bestander. Riktignok er området lite berørt av lakseoppdrett fra før, men med de temperaturer og vannvolum som gjør seg gjeldende i Ofoten vil en sannsynligvis i liten grad kunne registrere de problemstillingene som har gjort seg sterkest gjeldende på bl.a. Vestlandet. Den foreslåtte lokaliteten er også særdeles omstridt, og etablering av et oppdrettsanlegg og gjennomføring av forsøk på denne lokaliteten vil derfor kunne få liten verdi i forhold til å oppnå bedre sameksistens mellom oppdrett og villfangstnæring. Etter Norges Fiskarlags oppfatning bør slike forsøk i stedet gjennomføres flere ulike steder langs kysten, ikke minst på Vestlandet og i Midt-Norge.

Mange av de mest presserende forskningsoppgavene ligger i skjæringspunktet mellom næringsrettet og forvaltningsrettet forskning. For eksempel må all forskning som går på miljøeffekter, miljøtilpasninger/tiltak, helse/velferd og sameksistens med villfangstnæringen og andre defineres som både forvaltnings- og næringsrettet. For at resultatene skal kunne tas i bruk på en god måte må forskningen ha legitimitet hos alle berørte parter. Det er derfor avgjørende at slik forskning både defineres, gjennomføres og finansieres av næringen og forvaltningen (og evt. andre interessenter) i fellesskap. Her er det rom for en bedre koordinering av virkemidlene som ligger i handlingsplanene til Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF), Forskningsrådets programplaner og departementenes tildelingsbrev. For øvrig er samarbeid mellom fiskerinæringen, havbruksnæringen, forskningsmiljøene, forvaltningen og samfunnet ellers, helt avgjørende for å sikre praktisk bruk av forskningsresultater i næringsutvikling og forvaltning. Slik kontakt må derfor utvikles videre.

5. Oppsummering:

Norges Fiskarlag mener som nevnt at utvalget har gjort en grundig og omfattende arbeid. Så lenge det tas nødvendig hensyn til fiskeområder, låssettingsplasser, gyteområder, oppvekstområder og marine arter og miljø, kan Norges Fiskarlag støtte de aller fleste av utvalgets forslag.

Etter Norges Fiskarlags oppfatning har utvalget ikke viet forholdet mellom norsk villfangstnæring og oppdrettsnæring tilstrekkelig oppmerksomhet. Årsaken til dette er sannsynligvis at denne tematikken i minimal grad er nevnt i regjeringens ”Strategi for en miljømessig bærekraftig havbruksnæring” og ”Strategi for konkurransedyktig norsk havbruksnæring”, som ligger til grunn for ekspertgruppas mandat. Den førstnevnte strategien utgjør også mandatet til Havforskningsinstituttets ”Risikovurdering – miljøvirkninger av norsk fiskeoppdrett”, og bidrar også her til at forholdet mellom oppdrett og ville marine arter og bestander har fått et alt for lite fokus. Dette er sterkt beklagelig, og Norges Fiskarlag forutsetter at dette forholdet vil endre seg i tida som kommer.

Et annet tema som burde vært viet større oppmerksomhet er utslipp og dumping/deponering av avfall, avgangsmasser og annen forurensning, og forholdet til mattrygghet. Dette er en tematikk som også er knyttet til arealbruk i kystsonen. En samlet norsk sjømatnæring vil fortsatt være helt avhengig av rene norske fjorder og et godt havmiljø.

Det har i stor grad blitt fokusert på konflikter mellom oppdrettsnæringen og villfangstnæringen i denne høringsuttalelsen. Det bør derfor poengteres at norsk fiskeri- og havbruksnæring også har mange felles interesser, bl.a. avhengigheten av:

- Rene fjorder og et godt havmiljø, fri for miljøgifter og fremmedstoffer
- Velfungerende økosystemer
- Bærekraftig utnyttelse av de marine ressursene
- Felles marked og omdømme (i stor grad)

Dette er tema hele sjømatnæringen må samarbeide videre om.

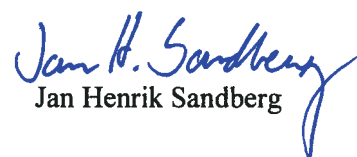
Norges Fiskarlag er også positiv til at havbruk skal være en lønnsom næring, men lønnsomheten må som nevnt ikke gå på bekostning av havmiljø, ville fiskebestander eller driftsgrunnlag og lønnsomhet for norske fiskere. Norges Fiskarlag støtter Regjeringens visjon om å ”Gjøre Norge til verdens beste sjømatnasjon”. Etter vår oppfatning må dette også innebære at vi fortsatt må ivareta norsk sjømatnærings største konkurransefortrinn. Dette omfatter bl.a. de overnevnte kulepunktene.

Det åpne og konstruktive forholdet vi generelt har hatt mellom norsk villfangst og oppdrettsnæring er også et slikt fortrinn, som kan bidra til å gjøre Norge til ”verdens beste sjømatnasjon”. Forholdet mellom norske fiskere og oppdrettere har for eksempel vært langt bedre enn i andre land det er naturlig å sammenlikne seg med (Canada, Chile Skottland m.fl.). Norges Fiskarlag opplever at konfliktene mellom oppdrettsnæring og villfangstnæring dessverre har økt langs det meste av kysten de siste 10 årene. Dette er en utvikling som må reverseres. Dette kan etter Norges Fiskarlags oppfatning best gjøres gjennom god dialog, etablering av et bedre felles kunnskapsgrunnlag, og gjennomføring av hensiktsmessige tiltak (som nevnt i våre høringskommentarer).

Norges Fiskarlag ønsker å få anledning til å delta i den videre dialogen om de foreslåtte tiltakene, og vi vil være tilgjengelige for videre utdyping av våre synspunkter.

Med hilsen
NORGES FISKARLAG

Torleif Paasche

Jan Henrik Sandberg

Kopi til: Landsstyret, medlemslag, Fiskeridirektoratet, fylkeskommunene, Mattilsynet, Direktoratet for naturforvaltning, Klif, Kommunenes sentralforbund, FHL, NSL, FHF og Norges
Forskningsråd

Vedlegg: 0